

PIHTIPUDAS 53 VAAKSIANNIEMI

Yksityistielinjan koekaivaus

Mirja Miettinen 2002

Pihtipudas 53 VAAKSIANNIEMI**ARKISTOTIEDOT**

Kunta: **Pihtipudas**
Kylä: Pihtipudas
Tila: Vaaksikallio 50:1 ja Vaaksia 50:5

Maanomistaja: Terttu Raatikainen (ent. Kinnunen)
os. Liitontie 6 as 10, 44800 Pihtipudas

Kiinteistötunnus
Peruskartta 3312 05 ILOSJOKI
yhtenäiskoordinaatit P = 7027235
GPS I = 3432123
Z = 115-117 m

Kohde: **Pihtipudas 53 Vaaksianniemi**
MJR 601 01 0053

Tarkastus 2002 KM 33719
diar. 6.5.2003

Aiemmat löydöt alueelta:

ei aiempia löytöjä

Aiemmat tutkimukset:

tarkastus 1996 Mirja Miettinen

Kaivauskertomukseen kuuluvat valokuvat:

Negatiivit nro 128407-128419

Liitekartat: peruskarttaote 1: 40 000
kopio tietoimituskartasta
käsivarainen karttaluonnos

Johdanto

Vaaksianniemi on luode-kaakko suuntainen suurehko niemi Pihtiputaalla Kolimajärven koillisrannalla, n 4,9 km Pihtiputaan kirkosta kaakkoon. Niemen pohjoinen ja läntinen osa on pääosaksi kalliota, joka rantoja lukuun ottamatta on nykyisin metsän peittämä. Mökkiasutusta on niemen pohjois- ja länsirannoilla.

Suunnitellun yksityistien jatkohankkeen vuoksi tarkastin maanomistajan pyynnöstä maastoon merkityn tielinjan koekuopin 20-21.8.2002. Koekuopituksen teki aiheelliseksi Vaaksianniemen kaksi lapinrauniota, joiden lähelle tie tuli tehtäväksi. Apunani oli maanomistaja sekä Pihtipudas-seuran arkeologian aktiiveihin vuosia kuulunut Veikko Kurki.

Yksityistietä oli tarkoitus jatkaa tontin rajalla olevalta pysäköintilevennykseltä n. 100 m alempana olevan Vaaksikallion mökin pihaan.

Vaaksiannieme n 1996 todetut kaksi lapinrauniota sijaitsevat Vaaksikallion tilan itä-kaakkoispuolella olevalla naapuritontilla rno 50:10 . (kohteet Pihtipudas 53, MJR 605 01 0053). Rauniot on merkitty peruskartalle. Muuta muinaisjäänöksiin viittaavaa ei niemeltä ole todettu.

Tien jatke oli suunniteltu seuraamaan idässä tonttirajaa ja kääntymään sen jälkeen rinnettä alas mökin pihalle. Lapinrauniot sijaitsevat niemenkärjen laella n 15-20 m päässä tilojen 50:1 ja 50:10 rajasta ja uudesta tien jatkeesta. Nykyisin rauniot ovat n 100-120 m päässä järven rannasta. Pienempi raunioista on vain muutaman metrin päässä tilojen 50:10, 50:5 ja 50:1 välisestä rajapyykistä no 3 , jonka vieressä on sähköpylväs (ks liitteenä olevan kopio tietöimituksen kartasta).

Lapinrauniot

Vaaksianniemen lapinrauniot ovat matalia, sammaleen ja varpukasvillisuuden peittämiä. Molemmat ovat ilmeisesti kalliopohjalla, vaikka paljasta kalliopintaa ei lähiympäristössä nykyisin näykään. Niemen puusto on pääosaksi arviolta muutamien vuosikymmenien ikäistä männikköä. Maanomistaja kertoi puuston olleen aikaisemmin harvempaa ja kallion samoin kuin raunioiden näkyneen paremmin. Itäisempi on raunioista isompi , muodoltaan lähinnä pyöreä, kooltaan runsaat 5 x 5 m, kohtalaisesti maastossa erottuva . Raunio on matala, keskimäärin vain n 0,3 m korkea. Siinä erottuu muutamia isompia kiviä ja päällä kasvaa pari mäntyä. Keskellä on sammaloituneita penkomisjälkiä Raunio on noin 10 m naapurin liiterirakennuksen seinästä.

Pienempi raunio on n 4 m länteen isommasta, aivan tonttirajan vieressä sammaloituneella kalliolla. Paikalla erottuu sammalen alla vain epämääräistä kiveystä, josta osa on todettavissa vain jaloin tunnustelemalla. Raunion koko on hajallaan olevian uloimpien kivien mukaan mitattuna n 2,5-3 x 4 m, korkeus vain n 0,2 m. Alkuperäistä kokoa tai muotoa ei voi arvioida, koska raunio on hajotettu joskus varsin perusteellisesti, sammaloitumisesta päätellen melko kauan sitten.

Koekuopitus

Tielinjan paikka oli merkitty maastoon nauhoilla. Muutamaa yksittäistä puuta lukuun ottamatta puustoa ei tielinjalta ollut vielä kaadettu. Koekuopitus aloitettiin tielinjan itäpäästä pysäköinpaikan reunasta. Kooltaan 1x1 tai 0,5 x 0,5 m suuruisia kuoppia kaivettiin lapiolla 10 kpl, lisäksi tehtiin linjalle yksittäisiä lapionpistoja 17 kpl. Kuopat kaivettiin linjalle vapaasti ilman koordinaatistoa. Tämä oli tarpeen sekä kallioisen ja muuten hankalan maaperän että puuston vuoksi.

Tulokset koekuopista olivat kauttaaltaan negatiivisia. Mitään merkkejä ihmistoiminnasta, kulttuurikerroksia, rakenteita tai löytöjä ei todettu. Ylempänä tielinjan itäpäässä tuoi paksun n 10-30 cm vahvan turve- ja humuskerroksen alta esiin joko suoraan kalliopinta tai notkopaikoissa, ilmeisesti isommissa kallionkoloissa vahva maatunut, osin soistunut turve- ja maakerros. Alempana rinteessä mökin lähellä olevalla pienellä tasanteella, oli paksun varpu- ja turvekerroksen alla paikoin hiekkaa ja moreenia. Se oli kuitenkin oli puhdasta eikä seulottaessa löydetty mitään muinaisjäännökseen viittaavaa. Myöskään pysäköintitasanteen reunoja tarkasteltaessa ei merkkejä kulttuurikerroksesta tai löytöjä havaittu.

Avustajani toimineella Veikko Kurjella oli mukanaan metallinilmaisim, jota oli edellisten vuosien kaivauksillamme Pihtiputaalla käytetty mm. kaivettujen maakasojen ja ympäristön kontrollointiin. Päätimme tarkistaa täälläkin tielinjaa ja lähiympäristöä metallinilmaisimella. Ainoa signaali tuli sähköpylvään vierellä olevan pienemmän raunion hajallaan olevien kivien vierestä. Hetken harkittuamme päätimme katsoa, oliko kysymyksessä sähkölinjan tekemisen ja pylvään tukemisen yhteydessä sammalikkoon pudonnut ruuvi, johdon pätkä tms., mikä tuntui paikkaa ajatellen todennäköisimmältä selitykseltä. Sammalen ja turpeen sisällä, n 7-8 cm pinnasta oli kuitenkin pieni, litteä, kaareva pronssilevyn kappale. Se on selvästi sähkölinjaa vanhemmalta ajalta, ilmeisesti esihistoriallinen ja kuuluu luultavasti raunioon. Pohjamoreenia tai kalliota ei löytökohdassa näkynyt, pelkästään maatunutta sammalturvetta. Muutaman neliösentin laajuista, lastalla kaivettua kuoppaa ei laajennettu eikä syvennetty. Kuopassa ei näkynyt hiiltä, palanutta luuta tai muuta poikkeavaa. Raunioista sekä talteen otetun löydön sijaintipaikasta suhteesta niihin tehtiin käsivarainen karttaluonnos.

Löytynyt pronssiesineen katkelma on mitä todennäköisimmin peräisin rauniosta. Löytösuhteet viittaavat kuitenkin siihen, että löydön sijainti on sekundaarinen ja katkelma on joutunut pois alkuperäiseltä paikaltaan esim. raunioita pengottaessa. Katkelma jää lähemmin määrittämättä ja ajoittamatta. Vastaavan tyyppisiä, tarkemmin ajoittamattomia metalliesinekatkelmia tunnetaan muutamista tutkituista lapinraunioista. Osaltaan löytynyt katkelma vahvistaa kuitenkin raunioiden esihistoriallisuutta. Niiden sijainti kalliolla niemen kärjessä on lapinraunioille tyypillinen.

Lopuksi

Koekuopituksen tuloksena voitiin todeta, ettei tien tekemiselle suunnitellulle linjalle ole muinaismuistolain asettamaa estettä.

Nykyisellään lapinraunioiden suojelutilanne on hyvä. Jatkossa olisi kenties aiheellista sopia maanomistajan kanssa isomman raunion päällä kasvavien puiden poistamisesta. Vaikka rauniot on aikanaan ilmeisestikin melko perusteellisesti pengottu, voisi niiden systemaattinen tutkiminen ja dokumentointi antaa lisää tietoa sisämaan lapinraunioiden ongelmiin. Tutkimuksen jälkeen entistetyt rauniot saataisiin myös paremmin näkyviin.

Helsingissä 5.12.2003

Mirja Miettinen

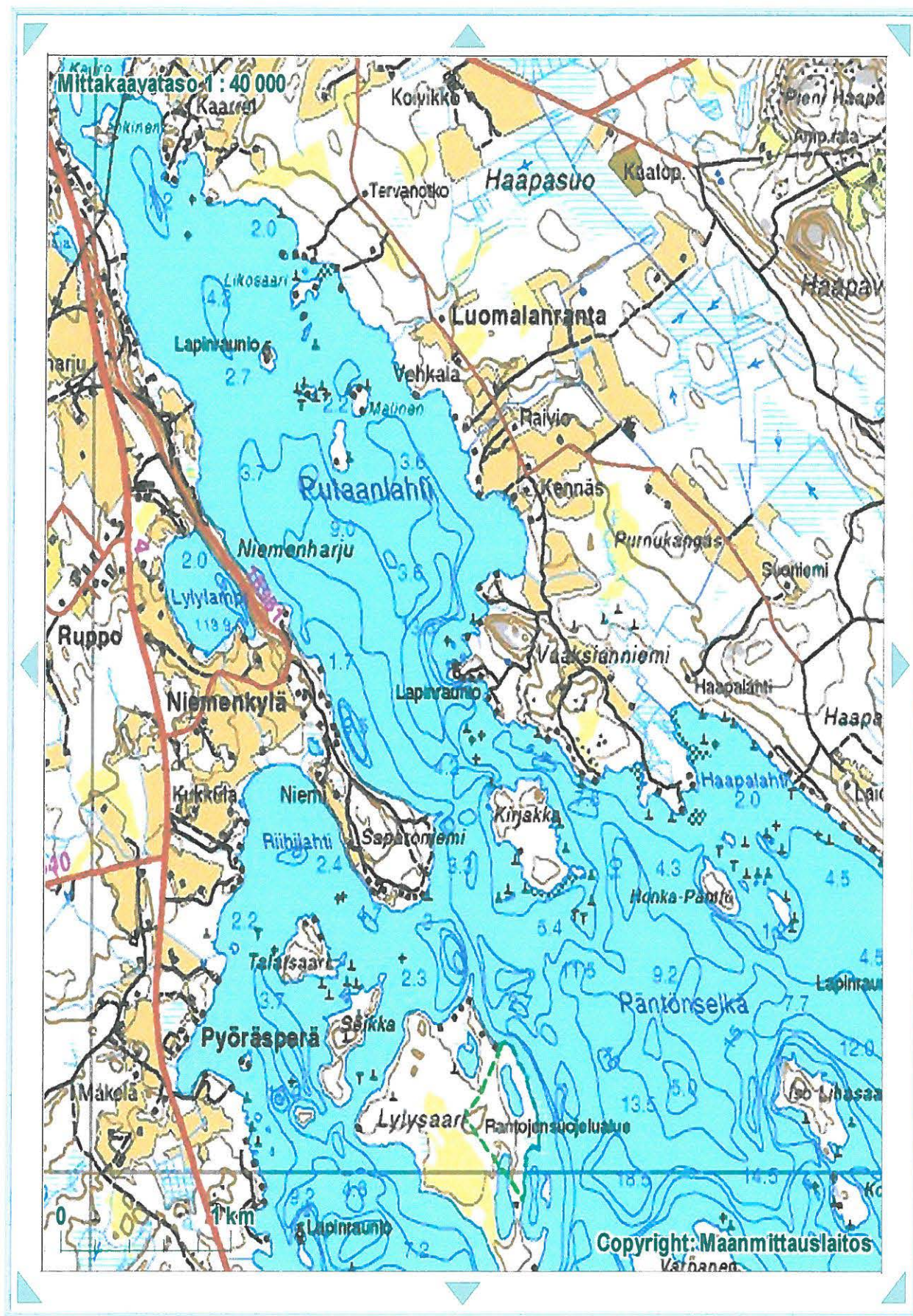

Pihtipudas Vaaksianniemi

Kuvaluettelo

Mustavalkonegatiivit: 128407-128419 .kuv. Mirja Miettinen 2002

- 128407 pienempi lapinraunio kaakosta
- 128408 ” ” etelästä
- 128409 ” ” länsi-lounaasta, mitta
pronssilevyn KM 33719 kohdalla
- 128410-
128411 polku niemen kärkeen mökille, idästä, lapinrauniot
vas. mäen laella, puiden takana
- 128412-
128415 panoraama länsiluoteesta lapinraunioille: edessä
pienempi raunio, vas. olevan muuntajapylvään ja rajakiven vierellä,
taustalla keskellä vajan edessä isompi raunio,
oik. taustalla Kolima järvi.
- 128416 isompi lapinraunio lännestä
- 128417 ” ” länsilounaasta
- 128418 ” ” idästä
- 128419 ” ” etelästä

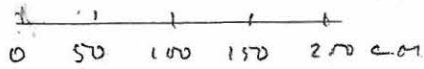
Osoita uuden kartan keskikohta

X(P): 7029949 Y(I): 3430625

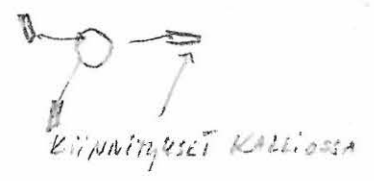
PIHTIPUDAS
JAAKSIAANNIEMI 2002

S. 9

KÄSIVARAINEN KAIVUUNNOS
M. PIETINEN 21.8.2002

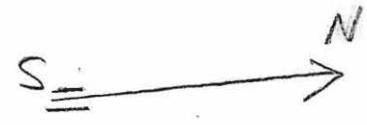

SÄHKÖ/MUUNTAJAPYLVAIS

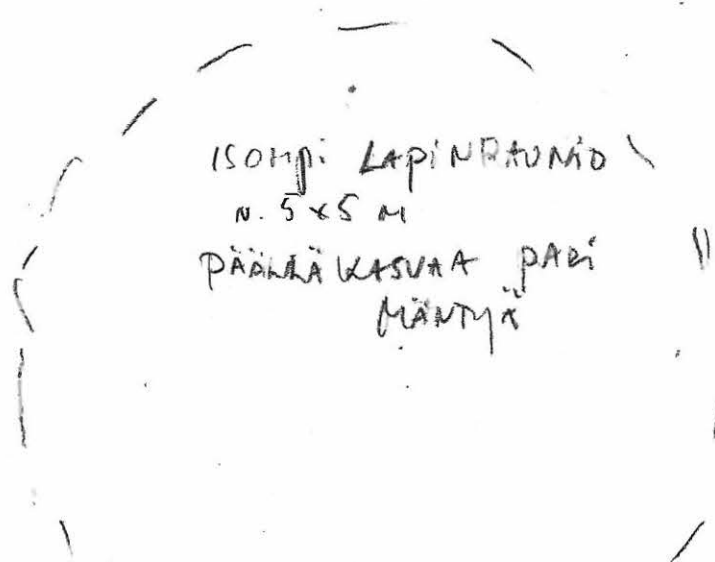

PIENEMPI LAPINRAUNIO
SAMAN LOITUNUT, HAJANAINEN,
VAIN YKÖTT. KIVIÄ NÄKYISSÄ

PRONSSILEVYN
KM 33719 LÖYDÖ-
KOHTA, N. 7-8 CM
LYVÄLLÄ SAMMALESSA

GPS 7027235/3432123

ISOmpi LAPINRAUNIO
N. 5x5 M
PÄÄLLÄ KASVAA PARI
MÄNTYÄ

128410

128411

128418

POIKU NIEMEN
KÄRKEEN IDÄSTÄ
LAPINRAUMIOI JA S.
MÄEN LAELLA, PUIDEN
TAKANA.

ISOMPI LAPINRAUMIO
IDÄSTÄ

128419

SANA ETELÄSTÄ

PiHTIPUDAS
VAAKSIANNIEMI
Kokk. 2002

S. 11

PiHTIPUDAS
VAAKSIANNIEMI
Kokk. 2002

S. 12

128412

128413

↓ 128414

128415

LAPIINRAUMIOT VAAKSIANNIEMESSÄ
EDESSÄ PIENEMPI (VAS. OLEVAN HUONNAN Pylvään
JA RAJAKIVEN VIERELLÄ); TAUSTALLA Kesk. VAJAN
EDESSÄ ISOMPI RAUMIO, KUVA KÄNSILUOTEESTA.
OIK. KOLIMA-JÄRVI

H. Heikkinen 2002

H. Heikkinen 2002

PITTIPODAS
VAAKSIAUNIEMI
KOCK 2002

A.13

128416

ISOPI LAPINRAUNIO
LÄNNESTÄ

128417

LÄNSI-
SAMAN LONNASTA

M. Klöck 2002

Pihti-pudas
Uuksianniemi s.14
Kokk. 2002

128409

Pienväki m. 1900
LÄNNI-LOUNASTA
MITTA PRONSSILEVYN
KM 35719 LÖYTÖKOHDALLA

128407

KAAKOSTA

128408

ETELÄSTÄ

M. Miettinen 2002